

well as special tests to reveal the level of organism functioning. The usage of loan words should meet the needs of both terminologists and specialists of PR field. The issue concerning the usage of either national or a loan word to denote a PR term is very actual and needs further research.

Key words: term, loan word, physical rehabilitation, French, Ukrainian.

Статтю рекомендовано до друку
кандидатом філологічних наук,
доцентом кафедри французької філології
Львівського національного університету імені Івана Франка
Н.Я. Стрілець-Запотічною

Ірина Метелюк
(Рівне)

УДК 811.161.2'373:821.161.2-1.09

АВТОРСЬКІ НАЗВИ ЕМОЦІЙ ТА ПОЧУТТІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ ХХ-ХХІ СТОРІЧ: ЛЕКСИКОГРАФІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

Стаття присвячена проблемам лексикографічної інтерпретації авторських назв емоцій та почуттів в українській поезії ХХ – ХХІ сторіч. Описано теоретичні принципи лексикографування okazіональних одиниць в «Словнику індивідуально-авторських найменувань із семами 'емоція', 'почуття' в українській поезії ХХ – ХХІ сторіч». Схарактеризовано лексикографічні параметри опису неологічної лексики: кількісний, нормативний, акцентуаційний, граматичний, ілюстративний, порівняльний, бібліографічний, шрифтовий. Розкрито словотвірний потенціал індивідуально-авторських назв емоцій та почуттів. З'ясовано найбільш репрезентативні лексико-граматичні класи інновацій. Визначено перспективи подальшого лексикографічного опрацювання новотворів.

Ключові слова: авторський лексичний новотвір, інновація, контаміновані утворення, лексикографія, найменування емоцій та почуттів, okazіональний словотвір, тематична група, українська поезія ХХ – ХХІ ст., юкстапозит.

Постановка наукової проблеми та її значення. Найбільш рухливою частиною мови є лексика, оскільки вона перебуває у “відкритому” стані, тобто постійно поповнюється інноваціями різноманітних тематичних груп (далі – ТГ), що зумовлює потребу їх подальшого лексикографування. Відтак уможлиблюється аналіз okazіональної лексичної номінації в українському поетичному словнику на певному хронологічному зрізі.

Аналіз останніх досліджень. Проблемам лексикографічного опису ТГ інновацій, зокрема назв осіб, присвячено праці А. М. Архангельської, К. В. Брітікової, Г. М. Вокальчук, В. В. Максимчука, Ю. П. Маслової та ін. Як слушно зауважив О. А. Стишов, «інноваційні одиниці ТГ утворено переважно для заповнення лакун у різних терміносферах, тобто вони слугують збагаченню і розширенню словникового складу насамперед наукового стилю. Поява аналізованих неолексем зумовлена комунікативно-прагматичними цінностями, потребами спілкування, самим життям народу» [11, с. 11].

Окрім того, у вигляді додатків до дисертаційних робіт А. Адах (Рівне, 2008), Н. Гаврилук (Рівне, 2010), В. Максимчука (Острог, 2014), О. Семенюк (Рівне, 2015) подано узагальнений матеріал про ТГ назв осіб, одиниць релігійно-християнської тематики, номінацій небесних світил, хронологічних відтинків, явищ природи, індивідуально-авторських флоро- і зоолексем тощо.

Однак у письменницькій неографії досі не схарактеризовано основні теоретичні принципи лексикографування okazіональних авторських одиниць на позначення емоцій і почуттів. **Поставлена мета** передбачає виконання таких завдань: описати лексикографічні параметри опису авторської неологічної лексики; з'ясувати найбільш репрезентативні частиномовні класи інновацій, які містять у структурному складі семи ‘емоція’ та ‘почуття’; розкрити специфіку словотвірного потенціалу авторських назв емоцій та почуттів в українській поезії ХХ – ХХІ сторіч; визначити перспективи подальшого лексикографічного опису аналізованих найменувань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пропонований «Словник індивідуально-авторських найменувань із семами 'емоція', 'почуття' в українській поезії ХХ – ХХІ сторіч»

укладено згідно з теоретичними принципами лексикографічного опису, розробленими Г. М. Вокальчук [3].

Джерельною базою для дослідження слугували реєстри «Короткого словника авторських неологізмів в українській поезії ХХ століття» [3, с. 94–492], словників авторських лексичних новотворів, опублікованих у лексикографічній серії «Українська індивідуально-авторська неографія» [2, с. 52–132], [4, с. 60–135], [5, с. 181–264], [8, с. 65–179], [13, с. 181–328] та ін.

Словникова стаття «Словника...» складена згідно з лексикографічними параметрами опису новотворів у зазначених вище словниках:

Кількісний. Усього описано близько 1300 лексичних інновацій.

Нормативний. Усі слова зафіксовано зі збереженням мови і графічного оформлення першоджерела, як-от: **Зло-Дійство**, ім., с. р., *Найдальше од Бога – зло-Дійства надмір.* (АЛист:29).

Акцентуаційний. Над реєстровими словами поставлено наголос, напр.: **Ка́зка-ласка́виця** (А. Малишко), **Кри́к-бі́ль** (І. Світличний).

Грамати́чний. Усі описувані одиниці наводяться у традиційних початкових формах, властивих відповідним частинам мови. Після кожного АЛН вказано його грамати́чну характеристику, однак відсутні вказівки на відмінкові закінчення іменників, родові флексії прикметників, перехідність/неперехідність й особові закінчення дієслів.

Іменникові АЛН вжито в називному відмінку однини, напр.: **Перезло**, ім., с. р., *Світ залито густою смолою / передум, перезла, перемсти.* (Стус1:50 # 25.02.1972). У зазначеному лексико-грамати́чному класі зафіксовано юкстапозитні утворення у множині, напр.: **Радощі-жалі**, ім., мн., *...де розкошує маячня / моїх далеких недобутих марень / в калейдоскопі радоще-жалів...* (Стус2:206 #1972–1980). У деяких складних іменниках один із компонентів зафіксовано в однині, інший – у множині, напр.: **Злидні-горе**, ім., с. р., *Посиплютья на тебе злидні-горе...* (БЛ:236).

Прикметникові, дієприкметникові АЛН наведено в називному відмінку чоловічого роду, напр.: **Безсмутковий**, прикм., *І тільки з центру – сам – / безсмутковий промінь грів.* (МС1:168 # 1918); **Ожорсточений**, дієприкм., *...Серце висохло ожорсточене, мов адамант-камінь.* (Драч 1: 228 # 1972).

Дієслівні АЛН подано в інфінітивній формі, напр.: **Ласкавіти**, дієсл., *Леліє, віє, ласкавіє, / Тремтить, неначе сон...* (ПТ1:85 # 1917).

Прислівникові й дієприслівникові АЛН зафіксовано в традиційній незмінній формі, напр.: **Зловорожо**, присл. (А. Казка); **Співаючи-кохаючи**, дієприсл. (П. Тичина).

Ілюстративний. Нульовий контекст застосовано лише біля АЛН, ужитих у ролі заголовка. Інформація про це подається у гострих дужках після вказівки на частиномовну належність, напр.: **Батьки-боягузи**, ім., мн., <назва поезії> (РС:43).

У «Словнику...» зафіксовано АЛН у мінімальному контексті – це контекст рядка чи строфи, речення чи абзацу, достатній для з'ясування значення описуваної одиниці, напр.: **Радісно-ясний**, прикм., *І осміхається вона, / дитина радісно-ясна.* (ДХ:225 # 1929–1930).

У деяких словникових статтях наявні ремарки, які уточнюють розуміння поетичного тексту загалом і новотвору зокрема. Додаткова інформація подається у квадратних дужках із вказівкою на укладача, напр.: **Жорстоко-ніжний**, прикм., *...Її [панянки. – І. М.] незайманий, гнучкий і тонкий стан / беруть шнурівкою в жорстоко-ніжний бран...* (МР/ПТ:135 # 1927); **Печаль-зажура**, ім., ж. р., *Коли воно [сонце. – І. М.] на злот-струні / Нам розганя печаль-зажуру.* (АГр:16 # 11.01.1998).

В ілюстративному матеріалі кінець віршовано рядка у строфі позначено скісною рисою, напр.: **Біль-голова**, ім., ж. р., *І син – на таргошах в мене сидить / іще з рахітичною біль-головою.* (Стус3:69 # 1972–1980).

Коли в цитаті опущено частину тексту, то на його місці стоїть три крапки у скісних дужках, напр.: **Зловред(а)**, ім., ч.р., сп.р., *Стоного, / сторуюко, лютий, котийся за мною / і з скавучанням забігаєш наперед /.../ ти, найчорніший князь серед зловред – / серця драгуєш, труїш сонця світло! (ВБар1:46 # 1944).*

Перед або після скорочення цитати ставиться три крапки: **Радісно-рожевий**, прикм., *...вечір радісно-рожевий / З напівзнайомими людьми*. (МР1:256 # 1928); **Радісно-чужий**, прикм., *Шляхами радісно-чужими / Отак іти б і мандрувати...* (ЮК:57 # 1929).

Контекст, у якому наявні два і більше АЛН, не повторювано. У таких випадках використано ремарку *див.*, що відсилає до реєстрового слова, після якого цей ілюстративний матеріал було наведено, напр.: **Закохано-радісний**, прикм., *див.: Гіацинтово-ніжний*, прикм., *Рать зелена трави / загойдалася списками, / Обіцяючи смуткам – / зневагу і бій: / Гіацинтово-ніжний, / тюльпанно-ірисовий, / Мій закохано-радісний / світоньку мій!* (ЛПШен2:55).

Порівняльний. Словникові статті містять порівняння авторських номінацій із:

а) іншими структурно чи семантично подібними новотворами, через указівку на словотвірний тип, за яким відбулося конструювання АЛН, напр.: **Веселозорний**, прикм., *А ти цвіти, веселозорна, Моя велика, неповторна, Моя радянська сторона!* (А.Малишко: ПССП-01: 214); пор.: **Весело-зорний**, прикм., *Весело-зорна, світляна, осонна, то літеплом, то мукою огорне, джерельнострумна, владисто-висока, земличенько, на роговиці ока ти порошиною невмітною лежиши, така легка, кульбабна – хоч не диш.* (П.Мовчан: ПССП-01: 66);

б) загальноновживаними лексемами, напр.: **Безжурний**, прикм., *Під ним блакить ясну, безжурну / золотить сонце з височин, / а він, бентежний, кличе бурю, / немов у бурях є спочин!* (ДХ:210 # 1935); пор. з узуальним **безжурний** [СУМ1:128];

в) новотворами, засвідченими у лексиконах інших авторів, напр.: **Відболіти**, дієсл., *Відболіло й перестало – / Нічия вина* (ЄШм1:501 # 24.01.1993); *Ми одна із націй, / Якої біль іще не відболів* (НД1:6).

г) новотворами того самого автора, напр.: **Виспокоєсний**, дієприкм., *Вітрила виспокоєсних небес / напнулися супроти...* (Стус1:146 # 06.07.1972); *Там смерті сиві береги, / там виспокоєсна долина, / її очі склеплено – і спить.* (Стус3:171 # 1973–1979); *...в усіх очах ні скарбу, ні огуди, / неначе кожне мертвим снінням снить, / неначе кожне стислий біль століть, / ледь виспокоєсний на спроневері...* (Стус3:295 # 1973–1979).

Бібліографічний. Після ілюстративного матеріалу в круглих дужках вказуються автор, видання, сторінка та дата створення новотвору, напр.: (ВБар1:46 # 1944).

Шрифтовий параметр сприяє кращому візуальному сприйняттю описуваної одиниці. Реєстрові слова виділено напівжирним шрифтом, ілюстративний матеріал подано курсивом, а новотвір при цьому підкреслено (приклади *див. вище*).

До реєстру «Словника...» входять емоційно-експресивні назви емоцій та почуттів, у яких наявний компонент, що є узагальнувальною назвою чуття, почуття, емоції, наприклад:

Зерно-чуття, ім., с.р., *Відчуваю і досі / його [батька. – І.М.] думи-турботи, / його втрати-скорботи, / його зерна-чуття.* (МСинг3: 171 #~1986).

Надпочуття, ім., с.р., *Її невинність, / мій туман / Надпочуттів, що враз зійшлися...* (ІС1:87).

Спортемоція, ім., ж.р., *А по-друге, і чужому / Треба голу порадіть, / Бо у кожному у ньому – / Спортемоцій повна сіть.* (ЮБ5:261).

Струна-почуття, ім., с.р., *Коли душа болить, мов рвана рана, / Коли змовкають струни-почуття...* (ЖАндр:37).

У «Словнику...» подано назви емоцій та почуттів різних частиномовних класів. Іменникові АЛН становлять найчисельніший лексико-граматичний клас інновацій (близько 630 одиниць). Така перевага пояснюється потребою насамперед експресивної номінації предметів, реалій, явищ, понять, їх властивостей [1, с. 40]: **бажання-туга** (Т. Осьмачка), **вистрах** (Б. Барка), **жальба** (Я. Славутич), **журбинка** (Д. Луценко), **залюбниця** (І. Павлюк).

Із-поміж прикметникових АЛН найбільше зафіксовано відносних (близько 620 одиниць), які називають ознаки предметів не прямо, а через їх зв'язки, різного характеру відношення з іншими предметами або діями: **болісно-вразливий** (С. Бабій), **веселокрилий** (М. Рильський), **вигнівлений** (В. Стус), **високоболісний** (А. Тимченко), **гордорослий** (М. Бажан) та ін. У словотвірчій практиці письменників ХХ – ХХІ сторіч засвідчено лише два якісних прикметники, що позначають найвищий ступінь інтенсивності вияву емоції та почуттів: **найвідрадініший** (В. Стус), **найніжноводніший** (Б. Барка). Такі новотвори «найвиразніше означають властивості

предметів, що впливають з їх безпосереднього пізнання, оцінок, індивідуального або суб'єктивного сприйняття тощо» [14, с. 489].

Серед дієслівних АЛН переважають вербативи, значення яких мотивується іменниковими основами: жаль – *жалювати* (Г. Дячок), журба – *журбувати* (Б. Столярчук), ніжність – *ніжнити* (Б. Бойчук), самотність – *самотніти* (О. Пухонська) та ін.

Для граматичної системи української мови найбільш притаманне вживання пасивних дієприкметників [12, с. 417]. Цією закономірністю послуговуються поети в оказіональному словотворі аналізованого періоду, напр.: *запечалений* (Д. Луценко), *злюбований* (І. Андрусак), *неналюблений* (Н. Поклад) та ін.

У поетичній спадщині ХХ – ХХІ сторіч зафіксовано лише один дієприслівниковий АЛН на позначення назв емоцій та почуттів, напр.: *співаючи-кохаючи* (П. Тичина).

Із-поміж прислівникових АЛН репрезентативними є означальні (атрибутивні), які виражають значення якісної характеристики дії, процесу, стану: *веселчасто* (М. Рильський), *відчайвно* (Б. Барка), *незручно-болісно* (П. Тичина), *ніжно-любляче* (П. Тичина), *прилюбно* (Я. Славутич) та ін.

У складі «Словника...» зафіксовані поодинокі субстантивовані частини мови, яким притаманна структурна й семантична новизна, як-от:

Щонайвідрадніша, прикм., субст., найвищий ст. пор., *Ледь понад горами зоря займеться. / Віниую, щонайвідраніша, тебе* (Стус1:314 # 1972).

Словотвірний потенціал індивідуально-авторських назв емоцій та почуттів у поетичному тексті ХХ – початку ХХІ сторіч представлений у «Словнику...» такими моделями:

а) суфіксальні новотвори із найчастотнішим суфіксом *-ість* – *лютність* (І. Пашук), *лякість* (П. Мах), *печальність* (М. Вінграновський); (О. Пухонська) та ін.;

б) префіксальні – *безлюбов* (А. Криловець), *безтрудожність* (П. Дорошко), *вилюбити* (І. Павлюк), *вистрах* (В. Барка), *всевірада* (В. Стус), *всегнівний* (В. Стус), *обболіти* (В. Стус), *позапечалитися* (А. Малишко), *прикохати* (П. Тичина) та ін.;

в) префіксально-суфіксальні – *вигнівлений* (В. Стус), *недогнівений* (М. Семенко) та ін.;

г) суфіксально-постфіксальні – *ласкавитися* (В. Барка), *пелюститися* (І. Драч) та ін.;

г) префіксально-суфіксально-постфіксальні – *заблагодатитися* (П. Тичина), *зсамітнитися* (В. Вербич), *обласкавитися* (С. Гординський), *осамотитися* (М. Семенко) та ін.;

д) композити, «утворені з двох або кількох слів, основ чи коренів, об'єднаних в одну лексичну одиницю, яка набула формально-граматичних і семантичних ознак окремого слова» [10, с. 3] – *барвовеселчастий* (В. Барка), *веселозорий* (А. Малишко), *веселоокий* (І. Драч, А. Малишко), *гнівобровий* (П. Тичина), *зловісноріченька* (М. Семенко), *злоокий* (М. Бажан), *ніжногострий* (І. Павлюк) та ін.;

е) юкстапозити представлені такими типами:

• синонімічні пари, компоненти яких близькі за значенням: *гнів-злоба* (В. Попенко); *жалісно-сумний* (В. Гренджа-Донський), *журливо-сумний* (С. Матвійчук), *ніжно-лагідно* (Є. Маланюк), *ніжно-ласкавий* (С. Бабій, Г. Гордасевич), *смуток-журба* (С. Матвійчук), *страх-жах* (І. Драч);

• юкстапозити-антоніми, компоненти яких протилежні за значенням та побудовані на антитезі або оксимороні: *веселий-сумний* (І. Тимошук), *весело-сумний* (В. Стус), *веселотужливо* (А. Малишко), *любов-ненависть* (В. Вербич), *ненависть-любов* (О. Левада), *радісно-сумний* (Л. Пшенична, В. Вербич), *смуток-радість* (А. Мойсієнко);

• юкстапозити-звукові повтори – сполучення слова та його кореневої частини для створення фонетичного колориту: *жалоці-жалі* (Я. Славутич), *радо-радісно* (П. Тичина). Один із спільнокореневих компонентів таких АЛН ускладнено афіксом для того щоб увиразнити поетичні тексти;

• означувально-означувані утворення, у яких компонент із семою 'емоція', 'почуття' перебуває в препозиції щодо означуваного: *біль-вогонь* (В. Стус), *гнів-вогонь* (О. Пухонська), *горе-змій* (В. Барка), *жах-сон* (О. Горкуша), *злість-змія* (В. Каневська), *любов-лелека* (М. Вінграновський);

•означувано-означувальні, у яких компонент із семою 'емоція', 'почуття' перебуває в постпозиції щодо означувального: *бережечок-біль* (В. Стус), *береза-жалібниця* (М. Зеров), *блискавка-жрах* (А. Калиновський), *ворон-біль* (С. Бабій), *квітка-ласкавець* (П. Тичина), *місто-любов* (М. Вінграновський), *ніч-коханка* (В. Стус);

е) контаміновані АЛН, утворені внаслідок злиття повної основи одного твірного слова з усіченою основою іншого: *любіль* <від *любов* + *біль*> (М. Семенко) або поєднання двох усічених основ вихідних слів: *мовчаль* <від *мовчазна* + *печаль*> (В. Поліщук) та ін;

є) квазіномінації – надскладні оказіональні номінації, що виникли внаслідок злиття компонентів синтаксичної одиниці: *втікати-в-сльозах* (О. Забужко), *люби-мене-не-покинь* (А. Мойсієнко), *сміх-чи-плач* (О. Забужко), *тихий-і-лагідний* (К. Москалець) та ін. К. В. Брітікова зазначає, що в трикомпонентних словах простежується тенденція до ускладнення, збагачення мовної структури іншими основами, спрямована на «посилення «матеріальної частини» слів та їх значення [9, с. 36];

ж) неосемантизми – семантичні новотвори, тобто “ті, які мають подібну до узуальних лексем матеріальну форму вираження, але відрізняються від останніх окказіональним значенням” [6, с. 5]. У словниковій статті вони мають позначку * після реєстрового слова, наприклад:

*Лютіж**, ім., ж. р., <від топоніма *Лютіж*>, *Вже стільки тої лютежі і стугни / Перебуло на нашій голові...* (МВінгр1: 23).

*Стугна**, ім., ж. р. <від гідроніма *Стугна*>, див.: *Лютіж**;

з) графосемантизми – це АЛН зі збереженим графічним оформленням автора, наприклад: *«Пройди-горе»*, ім., с. р., *Ми кохані і ми вигнанці, / «Пройди-горе» й «дай-душу» ми.* (Матіос 4: 20).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, укладений «Словник...» відображає фрагмент мовної картини світу, характерної для індивідуального емоційно-почуттєвого світосприйняття письменників. Услід за Н. З. Котеловою вважаємо, що «Словник...» призначений «дати різнобічну характеристику новаціям: продемонструвати внутрішню форму новотворів, подати стилістичні ремарки, навести форми словозміни, проілюструвати вдалими прикладами вживання, допомогти засвоєнню кращого варіанта під час їх конкуренції» [7, с. 52].

Перспектива дослідження полягає в укладанні «Словника...» ідеографічного типу, що передбачатиме тематичну систематизацію лексичного складу авторських назв емоцій і почуттів, зафіксованих в українській поезії ХХ – ХХІ сторіч, за лексико-семантичними групами «Назви емоцій та почуттів позитивного реагування», «Назви емоцій та почуттів негативного реагування». Словник такого типу фіксуватиме семантичне й структурне багатство індивідуально-авторських найменувань у поетичних текстах аналізованого періоду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адах Н. А. Авторські лексичні новотвори в поезії Василя Барки: семантика, функції, прагматика : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. А. Адах. – Рівне : Рівненський державний гуманітарний ун-т, 2008. – С. 40.
2. Адах Н. А. Словник авторських лексичних новотворів Василя Барки // Адах Н. А. Авторські лексичні новотвори Василя Барки (семантико-дериваційний та лексикографічний аспекти / Наталія Адах; за ред. Г. М. Вокальчук. – Рівне : Вид-во Олега Зеня, 2007. – С. 52–132.
3. Вокальчук Г. М. Короткий словник авторських неологізмів в українській поезії ХХ століття / Г. М. Вокальчук // Авторський неологізм в українській поезії ХХ століття (лексикографічний аспект) : [монографія] / Г. М. Вокальчук ; за ред. А. П. Грищенка. – Рівне : Перспектива, 2004. – С. 94–492.
4. Гаврилюк Н. В. Словник авторських лексичних новотворів київських неокласиків / Н. В. Гаврилюк // Київські неокласики: словотворчість / Н. В. Гаврилюк ; відп. ред. Г. М. Вокальчук. – Острого : Вид-во НаУ “Острозька академія”, 2009. – С. 60–135. – (Лексикографічна серія “Українська індивідуально-авторська неографія” ; вип. 2)
5. Кирилук О. В. Словник авторських лексичних новотворів Павла Тичини / Ольга Кирилук // Мовотворчість Павла Тичини у дзеркалі третього тисячоліття : [збірник наукових праць; відп. ред. Г. М. Вокальчук]. – Острого : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2011. – С. 181 – 264. – (Лексикографічна серія “Українська індивідуально-авторська неографія” ; вип. 5).
6. Колоїз Ж. В. Тлумачно-словотвірний словник окказіоналізмів / Ж. В. Колоїз. – Кривий Ріг : ЯВВА, 2003. – 168 с.

7. Котелова Н. З. Первый опыт лексикографического описания русских неологизмов / Н. З. Котелова // Новые слова и словари новых слов / [отв. ред. Н. З. Котелова]. – Л. : Наука, 1978. – С. 52.
8. Максимчук В. В. Короткий словник авторських лексичних новотворів поетів Рівненщини / В. В. Максимчук / Проблеми й перспективи авторської лексикографії. “Регіональний” словник поетичних неолексем (Рівненщина) / [відп. ред. Г. М. Вокальчук]. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Острог : Вид-во НаУ “Острозька академія”, 2008. – С. 65–179. – (Лексикографічна серія “Українська індивідуально-авторська неографія” ; вип. 1).
9. Мислива-Бунько І. Я. Складні слова в мові сучасної української преси: структура та стилістичні функції : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / І. Я. Мислива-Бунько. – Луцьк : Східноєвропейський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – С. 36.
10. Рудь О. М. Структурна семантика та функціонування складних прикметників в українській поетичній мові ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / О. М. Рудь.– К. : НАН України. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні, 2002. – С. 3.
11. Стишов О. А. Назви осіб в українській мові кінця ХХ – початку ХХІ століть (на матеріалі ЗМІ) / О. А. Стишов // Неологічні назви осіб у сучасних слов'янських мовах: [монографія] / [Г. М. Вокальчук, А. М. Архангельська, О. А. Стишов, Ю. П. Маслова, В. В. Максимчук] ; відп. ред. Г. М. Вокальчук [Рівненський державний гуманітарний університет; Університет ім. Ф. Палацького в Оломоуці (Чеська Республіка)]. – Рівне – Оломоуць : Вид-во НаУ «Острозька академія», 2011. – С. 11. – (Лексикографічна серія «Українська індивідуально-авторська неографія»; вип. 6).
12. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / [за заг. ред. акад. І. К. Білодіда]. – К. : Наукова думка, 1969. – С. 417.
13. Тимочко О. Б. Словник авторських лексичних новотворів В. Стуса, І. Калинця, І. Світличного, Г. Чубая / О. Б. Тимочко // Словотворчість шістдесятників. Василь Стус. Ігор Калинець. Іван Світличний. Григорій Чубай : [збірник наукових праць ; відп. ред. Г. М. Вокальчук]. – Острог : Вид-во НаУ «Острозька академія», 2010. – С. 181–328.
14. Українська мова : [енциклопедія / редкол. Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблюк М. П. та ін.]. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.

Список першоджерел та їхніх умовних позначень

- АГр** – Грицай А. Бандура – душа моя : [збірник поезій різних років] / Анатолій Грицай. – Рівне : Рівненська друкарня, 2008. – 100 с.
- АЛист** – Листопад А. Покрова : [поезії] / Антоніна Листопад. – К. : Укр. письменник, 1994. – 189 с.
- БЛ** – Лепкий Б. Поезії. – К. : Рад. письменник, 1990. – 383 с.
- ВБар1** – Барка В. Лірник / В. Барка. – К. : Вид-во “Орій” при УКСП “Кобза”, 1992. – 688 с.
- Драч1** – Драч І. Вибрані твори в двох томах. – К.: Дніпро, 1986. – Т.1. – 351 с.
- ДХ** – Драй-Хмара М. П. Вибране / М. П. Драй-Хмара. – К. : Дніпро, 1989. – 542 с.
- ЖАндр** – Андрусік Ж. Душі жіночої одвічна таїна / Жанна Андрусік. – Кузнецовськ, 2003. – 52 с.
- ЄШм1** – Шморгун Є. І. Твори. Том третій / Євген Шморгун. – Рівне : Рівненська друкарня ; Азалія, 2008. – 580 с.
- ІС** – Сидорчик І. Поросль : [поезії] / Іван Сидорчик. – Володимирець, 2002. – 104 с.
- Красюк** – Красюк П. Непідкупний ведмідь : [байки та гуморески] / Петро Красюк. – К. : Дніпро, 1977. – 160 с.
- ЛПшен2** – Пшенична Л. А. Пташка з райського саду : [поезії] / Любов Пшенична. – Рівне : ПП ДМ, 2013. – 152 с.
- Матіос 4** - Матіос М. Остання самота: Вірші / М. Матіос // Сучасність. – 1996.–№2. – С. 5 – 8.
- МВінгр1** – Вінграновський М. З обійнятих тобою днів: Поезії. – К. : Веселка, 1993. – 303 с.
- МР** – Міцкевич А. Пан Тадеуш, або Останній наїзд на Литві / А. Міцкевич ; [пер. з польськ. М. Рильський]. – К., 1927. – 326 с.
- МР1** – Рильський М. Т. Зібрання творів : у 20 т. / М. Т. Рильський. – К. : Наукова думка, 1983. – Т. 1 : Поезії 1907 – 1929; Проза 1911-1925. – 1983. – 535 с.
- МС1** – Семенко М. Поезії. – К. : Рад. Письменник, 1985. – 311 с.
- МСинг3** – Сингаївський М. Ф. Вогненна трава : Вибрані вірші та поеми. – К. : Молодь, 1986. – 336 с.
- НДІ** – Диб'як Н. Жіночі етюди : [поезії] / Неоніла Диб'як. – Рівне : Азалія, 1995. – 48 с.
- ПССП-01** – Рудь О. М. Поетичне слововживання складних прикметників та дієприкметників: Словник. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – 270 с.
- ПТ1** – Тичина П. Зібрання творів. У 12т. Т.1. : Поезії, 1906-1934 – К. : Наукова думка, 1983. – Т.1. – 735 с.
- РС** – Солоневський Р. Весела всячина (почута і побачена) : [гумор, сатира] / Ростислав Солоневський. – Рівне : Азалія, 1992. – 56 с.
- Стус1** – Стус В. Час творчості / Dichtenzzeit. – оригінальні твори та переклади Й.-В. Гете. – Т. 2 / В. Стус. – Львів : Просвіта, 1999. – 486 с.
- Стус2** – Стус В. Твори у 4-х т., 6-ти кн. – Т. 3; книга 1: Палімпсести / В. Стус. – Львів : Просвіта, 1999. – 486 с.
- Стус3** – Стус В. Твори у 4-х т., 6-ти кн. – Т. 3; книга 2: Палімпсести / В. Стус. – Львів : Просвіта, 1999. – 495 с.
- ЮБ5** – Береза Ю. П. Трофеї чи жертви? : [гумор і сатира] / Юрій Береза. – Рівне : ПП ДМ, 2012. – 462 с.
- ЮК** – Клен Ю. Вибране / Ю Клен. – К. : Дніпро, 1991. – 461 с.

Метелюк І. Авторские наименования чувств и эмоций в украинской поэзии XX – XXI столетий: лексикографическая интерпретация.

Статья посвящена проблемам лексикографической интерпретации авторских наименований эмоций и чувств в украинской поэзии XX – XXI столетий. Описано теоретические принципы лексикографирования окказиональных единиц в «Словаре индивидуально-авторских наименований с семемами ‘эмоция’, ‘чувство’ в украинской поэзии XX – XXI столетий». Охарактеризованы лексикографические параметры описания неологической лексики: количественный, нормативный, акцентуационный, грамматический, иллюстративный, сравнительный, библиографический, шрифтовой. Раскрыто словообразовательный потенциал индивидуально-авторских наименований эмоций и чувств. Выяснено наиболее репрезентативные лексико-грамматические классы инноваций. Определены перспективы дальнейшей лексикографической обработки новообразований.

Ключевые слова: авторское лексическое новообразование, инновация, контаминированные образования, лексикография, наименование эмоций и чувств, окказиональное словообразование, тематическая группа, украинская поэзия XX – XXI веков, сложносоставные наименования.

Meteluk I. Author Names of Emotions and Feelings in the Ukrainian Poetry of the XX – XXI Centuries: Lexicographical Interpretation.

The article is dedicated to lexicographical interpretation of the author names of emotions and feelings in the Ukrainian poetry of the XX – XXI centuries. Theoretical principles of the lexicography of occasional units are described in «Dictionary of individual author’s names with semema ‘emotion’ and ‘feeling’ in the Ukrainian poetry of the XX – XXI centuries». Neologismus describing lexicographic parameters, such as quantitative, normative, accentuating, grammar, illustrative, comparative, bibliographic and typing are established. Word-formation potential of individual author names of emotions and feelings has been revealed. The most representative lexical-grammatical classes of innovation have been discovered. The prospects for further lexicographic processing of the new formations have been revealed.

Key words: author’s lexical new formations, innovations, contaminated new formations, lexicography, names of emotions and feelings, occasional word formation, thematic group, the Ukrainian poetry of the XX – XXI centuries.

Статтю рекомендовано
доктором філологічних наук, професором,
завідувачем кафедри української мови ім. проф. К.Ф. Шульжука
Рівненського державного гуманітарного університету
Г.М. Вокальчук

Віолетта Панченко
(Харків)

УДК 811.111’42

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗАСОБІВ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ
КОНЦЕПТУ “ВІК” У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ**

Дослідження присвячене аналізу концепту ВІК на матеріалі лексико-фразеологічних номінацій в англійській мові. Матеріал дослідження становлять 88 ідіом та 191 лексична одиниця, які називають вік людини, отримані шляхом суцільної вибірки з фразеологічних та тлумачних словників англійської мови. Обрані лексико-фразеологічні засоби об’єктивації концепту розглянуто за наступними параметрами: період життя, який позначено номінацією; наявність гендерної референції; спосіб найменування віку; оцінне ставлення, виражене у значенні номінації; наявність національно-культурних компонентів; риси характеру людини, що лягли в основу формування концепту. Аналіз мовних засобів репрезентації концепту дозволяє припустити, що він має багатокомпонентну і багатошарову структуру, тому до опису концепту в статті застосовується польова методика в термінах ядра і периферії.

Ключові слова: концепт, засоби вербалізації, вік, лексико-семантичний аналіз.

Постановка проблеми. На сучасному ступені розвитку лінгвістики – науки про мову – у центрі дослідження постає людина як біологічний, соціальний та культурний феномен. У антропоцентричній парадигмі мова розглядається як система, що утворює істотні особливості особистості. Фундаментальні характеристики системи мови розвиваються під впливом